

Denizcilik eğitiminde öğretim elemanı nitelik ve niceliği

PROF.DR. OSMAN KAMİL SAĞ *

Türkiye’de çok sayıda yeni, denizcilik eğitimi veren yüksek öğretim kurumunun açılmaya başlandığı günümüzde, ülke çapında bu alanda yeterli sayıda öğretim elemanımızın bulunup bulunmadığının bilinmesi çok önemlidir.

Dokuz Eylül Üniversitesi, Denizcilik Fakültesi Öğretim Üyelerinden Doç. Dr. Selçuk Nas’ın “Yüksek Öğretim Kurumlarında Hizmet Veren Deniz Kökenli Öğretim Üyelerinin Profil Analizleri” başlıklı bir anket çalışmasına başladığı mutlulukla öğrenilmiş bulunmaktadır. Türkiye’de çok sayıda yeni, denizcilik eğitimi veren yüksek öğretim kurumunun açılmaya başlandığı günümüzde, ülke çapında bu alanda yeterli sayıda öğretim elemanımızın bulunup bulunmadığının bilinmesi çok önemlidir. Yeterli, nitelikli meslek öğretim elemanı bulunmadan açılacak yeni yüksek öğretim eğitim kuruluşlarının genel denizcilik eğitimi kalitesine ne denli faydalı olacağı, üzerinde düşünülmesi gereken diğer çok önemli bir konudur. Bu nedenle, bu tip araştırmalarda öğretim elemanının niceliği kadar niteliğinin

de üzerinde durulması gerektiği düşünülmektedir.

Yüksek öğretim kuruluşlarında öğretim elemanları genel olarak eğitim, araştırma ve yönetim konularında uğraş verirler. Bir yüksek öğretim kuruluşunda bu dengeye çok önem verilmesi gerekir. Ağırlıklı eğitimcilerin bulunduğu bir kuruluş yüksek öğretim standartlarının altında kalır. Ağırlıklı araştırma yapılan bir kuruluş ise bünyesindeki öğrenciye yeterli fayda sağlayamaz. Sadece idari görevlerle yüklenmiş bir öğretim elemanının ise genelinde eğitici ve araştırmacı olarak paslandığı acı bir gerçektir.

IMO/STCW KURALLARINA GÖRE DENİZCİLİK EĞİTİMİNDE DENİZCİ KÖKENLİ EĞİTİCİLER GEREKMEKTE

Denizcilik eğitiminde, özellikle meslek derslerinde IMO /STCW kurallarına göre denizci kökenli eğitimciler gerektiği bilinmektedir. Burada çok dikkatli olunmalıdır. Nasıl çok iyi bir profesör, bir gemiadamı, zabitan olamazsa; çok iyi bir gemiadamı zabitanın da yüksek öğretim kuruluşuna adımını attığı ilk gün çok iyi bir eğitici olmasının beklenilmesi, genelinde büyük bir iyimserlikten ileriye gidemez. Eğitim bir tecrübe işidir.

Usta, çırak uygulamasını da gerektirir. Üniversitelerde, bir süre önce kürsülerde görev yapmaya başlayan asistanlar, yanında çalıştığı profesörlerle birlikte derslere girer, tecrübe kazandığına kanaat getirilmeden, doktora çalışmasını tamamlamadan derslere girilmesine izin verilmezdi. Yine bir süre önce yüksek

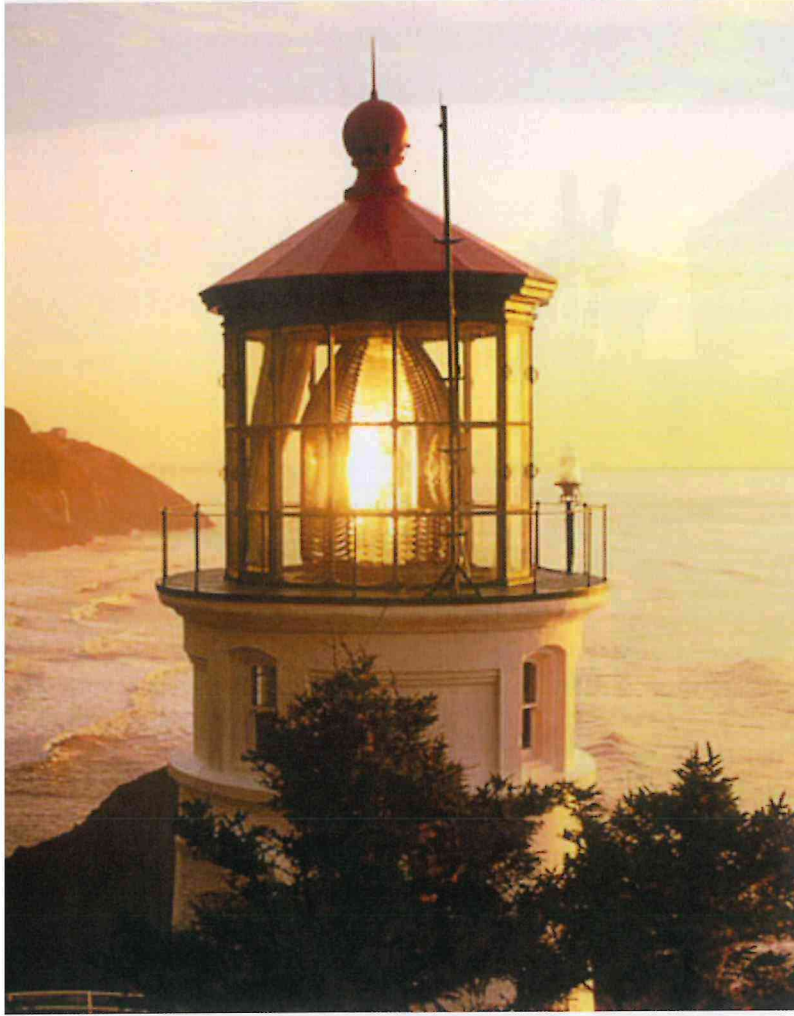
öğretim kanununda bir öğretim elemanı doçentliğe yükseltilip, atanmadan önce “deneme dersi” sınavına girerdi. Konusunda uzman 5 profesörün karşısında doçent adayının kendisine bir gün önce tebliğ edilmiş bir konu üzerinde ders verme yeteneği titizlikle sınanır, yeterli bulunmayanlar doçentliğe yükseltilmez, dolayısı ile ders verdirilmezdi. Yine bazı yurt dışı üniversitelerinde, doktora çalışmasına başlayacak aday önce araştırmanın nasıl yapılacağı konusunda eğitilirdi.

HİZMET İÇİ EĞİTİM, GÖREVE BAŞLAYAN HER KİŞİYE UYGULANMALI

Günümüzde ise, “Bir Öğretim Elemanı Nasıl Ders vermelidir?”, “Bir Öğretim Elemanı nasıl Araştırma yapmalıdır?” konularında somut bir eğitim bulunmadığından; yüksek öğretim kuruluşları bünyelerine kabul edecekleri yeni öğretim elemanlarını bu konularda çok titiz bir “hizmet içi eğitiminden” geçirmeleri gerekmektedir. Aksi takdirde bir yüksek öğretim kurumunda belki eğitici sayıları kağıt üzerinde yeterli olabilir, ama verilen eğitim, yapılan araştırma çok kaliteli olmayabilir. “Hizmet içi eğitim” göreve başlayan her yaşta kişiye uygulanmalı, bu uygulama, eğitilen tarafından yatsınmamalıdır. Öğrenmenin yaşı yoktur. İnsanlar çok ileri yaşlarda da, her şeyi bildiğini sandığı yaşlarda da yeni şeyler öğrenebilirler.

Örneğin; ilerleyen eğitim teknolojilerine paralel olarak, bir kısım eğiticinin derslerde powerpoint sunumu kullanarak, dersi, notlarını buradan okudukları bilinmektedir. Bu sistem ne kadar verimli olmaktadır? Acaba, eğitici daha sınıfa hakim, her 15 dakikada bir anlattığının dinleyen tarafından hakikaten öğrenilip, öğrenilmediğini; dinlenip dinlenilmediğini sınavan, belki daha klasik ama kanımca daha sınıfa hakim bir yöntem kullansa, verim ne olur? Bunlar hep tecrübe ile edinilen eğiticilik vasıflarıdır.

Örneğin, yine verdiği bir dersi yarıyıl boyunca tek bir ara sınav, tek bir sınav ile değerlendiren eğiticiler bulunabilmektedir. Acaba, yarıyıldaki eğiticiye biraz daha zahmet getirecekse de, her hafta bir önceki haftanın ders konusundan küçük bir sınav (quiz) yapılırsa, bol sayıda ara sınav, ödev, proje verilse, ders öğrenci ile interaktif ve uygulamalı olarak yapılırsa, dersin işleyişinde eğitici kadar, öğrenci de aktif olsa, öğretim verimi daha fazla olmaz mı? Denizcilik eğitiminde matematik, fizik, kimya gibi bazı klasik, çok önemli derslerin niçin alındığı öğrenci tarafından zaman zaman sorgulanır. Bu nedenle bu dersler işlenirken klasik uygulamanın dışına çıkılarak denizden, denizcilikten örnekler verilerek, projeler yapılarak, dersin sevdirmesi verimini artırmaz mı?

DENİZCİLİK EĞİTİMİNDE İNGİLİZCE ÇOK ÖNEMLİ

Denizcilik Eğitiminde İngilizce lisansı çok önemlidir. Bu nedenle bazı yükseköğretim kuruluşlarında eğitim İngilizce yapılmaktadır. Bazılarında ise eğitim kağıt üzerinde İngilizce yapılmakta, derse girilen ilk hafta öğrenci derisi anlayamadığını beyan ederek, öğretim Türkçe lisansına dönmektedir. Veya derisi veren eğitici yeterli düzeyde İngilizce bilmediği için derisi İngilizce eğitim adı altında Türkçe verilmektedir. Bazen de eğitici İngilizce derisi anlatmakta, dinleyen öğrencilerin yeterli düzeyde İngilizce bilmediğinden yakınmaktadır. Bunlar hep sık sık karşılaşılan örneklerdir. Acaba, bir hafta önce dersin notları öğrenciye Türkçe, İngilizce ve özet olarak dağıtılsa; konuda geçecek teknik İngilizce terimler, formüller ve dersten öğrenilmesi beklenen ana çıktılar, ders başlamadan önce tekrarlanıp, öğrencinin bunlara vakıf olup olmadığı sınanarak derse başlanılsa, daha verimli olunmaz mı? Eğer öğrenci bir konuyu öğrenmemişse, sorumluluğun yarısını da, o konuyu öğrenciye verimli olarak aktaramadığı için eğiticide olduğu hiç bir zaman unutulmamalıdır.

DENİZCİLİK EĞİTİMİ PİRİ REİS ÜNİVERSİTESİ'NDE NASIL?

Yükseköğretim mevzuatında yapılan yeni değişikliklerle, öğretim elemanı nitelik ve nicelik kalitesinin istenilen düzeyde

sağlanması açısından özellikle yeni açılan ve YÖK tarafından her yıl çok titiz bir denetimden geçirilen vakıf üniversitelerinde çok önemli adımlar atılmıştır. Örneğin; yeni açılacak bir disiplin için, eğer eğitim İngilizce verilecekse, en az tam gün çalışan beş öğretim elemanı (üçü öğretim üyesi) zorunluluğu getirilmiştir. Öğretim elemanlarının dil bilgileri yüzde 80 TOEFL (veya benzeri), yurt dışı diploma vb. şartı ile sınanmaktadır. Örneğin; Piri Reis Üniversitesi Denizcilik Fakültesinde; deniz ulaştırma, işletme mühendisliği ve gemi makineleri işletme mühendisliği disiplin dallarında İngilizce dilinde lisans eğitimine başlayabilmesi için çok iyi İngilizce bilen EN AZ 10 öğretim elemanını bordrosunda YÖK'e gösterebilmesi lazımdır. Bunların da en az altısının öğretim üyesi olma şartı vardır. Bunların ağırlığının deniz kökenli olmasına da dikkat edilmelidir. 2011/2012 eğitim öğretim yılı, güz yarıyılında yüzde 100 İngilizce lisans, yüksek lisans ve doktora düzeylerinde eğitim veren/eğitim verme iznini alan Piri Reis Üniversitesi'nde Denizcilik Fakültesi Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölümü'nde 284 lisans öğrencisi için 11'i denizci kökenli 23 tam gün öğretim elemanı (4 profesör, 2 doçent, 8 yardımcı doçent, 9 öğretim/araştırma görevlisi) bulunurken; gemi makineleri işletme mühendisliği bölümünde 184 lisans öğrencisi için yedisi denizci kökenli 15 tam gün öğretim elemanı (3 profesör, 2 yardımcı doçent, 10 öğretim /araştırma görevlisi) bulunmakta olup tüm dersler "hakikaten" İngilizce yapılmaktadır. Öğretim elemanının mesaisinin bir kısmını da muhakkak konusunda araştırmaya ayırması ve Yükseköğretim Kanunu'nda akademik yükseltmeler için gerekli olan SCI, SSCI, AH CI kapsamındaki yayınlar yapabilmesi lazımdır. Hayali araştırma olmaz. Bunun için yurt içi ve dışı projelerin alınması ve sonuçlarının yayın olarak sunulması gerekir. Üniversiteler her yıl sonunda YÖK tarafından öğretim üyesi başına düşen SCI, SSCI, AHCI yayın sayısına göre sıralandırılmaktadırlar. Denizcilik eğitimi veren yükseköğretim kuruluşları YÖK tarafından belirlenen bu başarı kıstaslarına göre değerlendirilmelidirler. Yanlı, web sitelerinde çıkan, somut verilere dayanmayan, afaki başarı (!) haberleri sektörü yanlış yönlendirmeden maalesef ileri gitmemekte ve denizcilik eğitimine hakiki anlamda hiçbir katkı sağlamamaktadır.

DİPNOT - AÇIKLAMALAR

***Öğretim Elemanı** - Yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri (profesör, doçent, yardımcı doçent), öğretim görevlileri, okutmanlar ile öğretim yardımcılardır.

Öğretim Görevlisi - Ders vermek ve uygulama yaptırmakla yükümlü bir öğretim elemanıdır.

Okutman- Eğitim öğretim süresince çeşitli öğretim programlarında ortak zorunlu ders olarak belirlenen dersleri okutan veya uygulayan öğretim elemanıdır.

Öğretim Yardımcıları- Yükseköğretim kurumlarında belirli süreler için görevlendirilen araştırma görevlileri (eski adı ile asistanlar), uzmanlar, çevirciler ve eğitim öğretim planlamaacılarıdır.

"Öğretmen" Terimi yüksek öğretim mevzuatında bulunmamaktadır.

*Rektör Piri Reis Üniversitesi

*Rector, Piri Reis Maritime University/IAMU Founding Chair, Honorary Fellow